

L'ART COM A MOTOR DE L'APRENTATGE INTERDISCIPLINARI

ART AS A MOTOR OF INTERDISCIPLINARY LEARNING

**TREBALL FINAL DE GRAU
CURS 2021 - 2022**

Grau en Mestra d'Educació Infantil
Facultat d'Educació i Psicologia
Universitat de Girona

Autora del treball: Maria Matés Anton
Directora del treball: Montserrat Calbó Angrill

ÍNDEX

Resum del contingut	3
Abstract	3
1. Introducció	4
2. Marc teòric	6
2.1. Les arts en el món de l'educació	6
2.2. La importància de l'art en les diferents dimensions per al desenvolupament dels infants	7
2.3. Interdisciplinarietat	9
2.4. Les arts com a motor de l'aprenentatge interdisciplinari	10
2.5. L'avaluació a l'Educació Infantil	13
3. Mètode	16
3.1. Objectius	16
3.2. Participants i context d'aplicació	18
3.3. Metodologia de recerca aplicada	18
3.3.1. Marc metodològic general	18
3.3.2. Procediment, disseny i fases de la intervenció	19
4. Resultats	28
4.1. Anàlisi de les evidències per activitats	28
4.2. Dimensions del desenvolupament que s'han treballat	37
4.3. Síntesi dels aprenentatges	40
5. Discussió i conclusions	47
6. Referències documentals	50
7. Annexos	52

Resum del contingut

Aquest treball pretén mostrar com l'art pot ser el motor d'un aprenentatge interdisciplinari elaborant i duent a la pràctica una intervenció d'aquestes característiques destinada al segon cicle d'educació infantil. S'ha realitzat una investigació - acció de tipus qualitatiu, i els instruments utilitzats per a la recollida de dades han sigut principalment l'observació i l'anàlisi del material que n'ha esdevingut. Es conclou que la interdisciplinarietat és un bon mètode d'aprenentatge i que l'art n'és un bon punt de partida.

Paraules clau

Art, Interdisciplinarietat, Educació Infantil.

Abstract

This paper aims to show how art can be the engine of interdisciplinary learning by developing and implementing an intervention of this nature for the second cycle of early childhood education. Qualitative research has been carried out, and the tools used for data collection have been mainly the observation and analysis of the material that has been developed. It is concluded that interdisciplinarity is a good method of learning and that art is a good starting point.

Key words

Art, Interdisciplinarity, Early Childhood Education.

1. INTRODUCCIÓ

L'art és un món de grans dimensions, en el qual podem trobar infinitat de pràctiques, continguts i aprenentatges diversos que ajudaran als infants a créixer de manera integral en el seu desenvolupament. A més, les arts no són solament una disciplina sinó que a partir d'aquesta es pot treballar de manera que hi hagi un aprenentatge global, interdisciplinari, i justament això és el que vull demostrar amb aquest estudi.

Quan va entrar en vigor la LOE (2006) i tot seguit, el decret de l'any 2007 de la Generalitat de Catalunya, es va dir que els objectius de l'educació a l'escola estarien, a partir d'aquell moment, centrats en les competències que han d'assolir els alumnes i no tant en els continguts concrets com s'havia fet fins aleshores. Per tant, l'objectiu és que els infants puguin ser capaços d'entendre, raonar i actuar en tot el que els envolta, no només tenir coneixements teòrics. Així doncs, la proposta curricular entén que l'aprenentatge és constant i apareix en tot moment de manera conjunta i no pas fraccionada. Però la realitat de l'ensenyament és diferent, no està pensat i organitzat d'aquesta manera, trobem que l'ensenyament està dividit en àrees d'aprenentatge independents, fins i tot a infantil.

Les arts són un bon punt de partida per a l'ensenyament interdisciplinari, i més quan parlem d'infantil perquè en aquestes edats hi ha un vincle estret amb aquesta disciplina. Els infants més petits es troben en el moment àlgid de l'experimentació, la imaginació, la percepció, comencen a fer un traç significatiu i dibuixos amb sentit, etc.

Hem sentit a dir, i podem trobar plasmat a molts documents oficials, que l'art és fonamental en tot el procés educatiu dels infants; precisament, en el currículum d'educació infantil de segon cicle es presenta aquesta disciplina com a facilitadora per desenvolupar l'observació, la comunicació, l'expressió, l'exploració, etc. i queda explícit que les escoles han de vetllar per oferir un ambient que estimuli el desenvolupament de les habilitats creatives. És cert que l'art compta amb diverses modalitats (musicals, corporals, escèniques...), totes molt necessàries i

importants, però el meu estudi va encarar a les arts plàstiques i aquestes en concret aporten molts beneficis que acompanyaran als infants al llarg de la seva vida. Com he dit abans, l'art els ajuda en la creació del seu propi jo amb capacitats com l'observació i la comunicació, però també els inicia en aspectes molt importants com el traç, la coordinació i la destresa, que juntament amb aquelles són la base d'altres disciplines i coneixements.

Tornant al currículum, diu que les experiències artístiques han d'estar estretament lligades amb la quotidianitat de l'escola i amb tots els altres llenguatges. Si el mateix currículum ho diu, com és que es destinen tan poques hores en aquest àmbit? El que podem fer per resoldre aquest desajust és introduir les arts en les altres disciplines.

Així doncs, l'art és una disciplina que està present a totes les escoles, gairebé d'art en podem veure a tot arreu, però quin paper juga a les escoles? Realment se li atorga la importància que té? El tenim en compte com a recurs a l'hora d'ensenyar i d'aprendre?.

Aquest estudi pretén donar visibilitat i demostrar com les arts poden ser el motor i el desencadenant de molts aprenentatges de diferents àrees, és a dir, el motor d'un aprenentatge interdisciplinari. Per a demostrar-ho, exposaré i analitzaré la meva experiència duent a terme un projecte d'aquestes característiques a l'escola Gaspar de Queralt, l'escola pública del poble d'Amer, on he dut a terme les últimes pràctiques de la carrera d'Educació Infantil.

2. MARC TEÒRIC

2.1. Les arts en el món de l'educació.

Les arts tenen un paper important en l'educació (concretament en l'educació infantil), però avui dia encara no se'ls atorga la importància que tenen. Hi ha com una visió global a l'hora de pensar en què les anomenades "assignatures instrumentals" són més rellevants i, per tant, requereixen més temps i formació. Sovint, quan es defensa la necessitat de més formació artística, s'han de donar explicacions i justificar-ne els motius, mentre que si es demana més temps i formació per a les matemàtiques, per exemple, ningú ho posa en dubte (Aguirre i Guiráldez, 2009).

Així doncs, tan sols amb aquesta premissa, podem observar que les arts pateixen un desavantatge en relació amb altres disciplines, i això passa pel desconeixement i falta d'informació que hi ha envers el tema. Eisner (2004) diu que hi ha una gran part de la població que creu que l'art, a diferència de les llengües i les matemàtiques, tenen poc a veure amb els pensaments més complexos i que són de caràcter emocional, no mental, i, per tant, estan més relacionades amb el joc que no pas amb el treball. Amb els anys, aquest fet s'ha anat rebatent i s'ha pogut demostrar que les arts contribueixen en el desenvolupament integral de les persones, a més, són de vital importància en els infants perquè donen peu a altres tipus d'aprenentatge i, per tant, de coneixement, i expressió més accessible per a ells.

Tot i que el currículum parla de la importància i beneficis que té l'art, continua havent-hi una desigualtat entre aquesta i les altres disciplines i això és degut a la falta de claredat a l'hora de saber que és el que es vol i pot aconseguir amb l'educació artística. Si el que es busca és oferir als infants un ensenyament perquè el seu desenvolupament sigui integral, totes les disciplines han de participar en aquest procés per igual, una manera d'abordar aquest fet és amb la interdisciplinarietat.

2.2. La importància de l'art en les diferents dimensions per al desenvolupament dels infants.

Com hem dit, l'art és de gran importància en el desenvolupament dels infants, per aquest motiu és necessari oferir una bona educació artística des de les primeres edats. A continuació s'exposen els beneficis que aquesta disciplina aporta en les diferents dimensions.

-Dimensió social

Tal com diuen Lowenfeld i Lambert (1980), l'art proporciona l'oportunitat d'interaccionar en grup, d'observar el que fan els altres i compartir, perquè l'art té aquesta llibertat d'expressió, no tothom la compren de la mateixa manera i en conseqüència neixen molts resultats diferents. Arran d'aquesta pràctica es fomenta el treball cooperatiu perquè en aquesta disciplina no es contempla la competitivitat sinó que totes les creacions són bones i enriquidores (Rollano, 2005).

En aquesta dimensió, és important que els docents reforcin positivament aquests comportaments perquè a partir d'aquí sorgeixen molts valors importants per al desenvolupament dels infants com el respecte i la tolerància, el valor de compartir, de valorar, etc.

-Dimensió comunicativa

L'art també és un mitjà de comunicació perquè a partir d'aquest podem expressar-nos. Si parlem d'infantil, aquest aspecte és clar, podem dir que l'art per a ells és el llenguatge del pensament, els infants perceben el món de diferent manera que els adults i a través d'aquest poden expressar allò que senten, pensen, observen, etc. (Lowenfeld i Lambert, 1980). En aquesta etapa, els infants estan constantment explorant, observant, experimentant i descobrint el món que els envolta. Per expressar el que senten i tot allò que van aprenent, comencen fent servir diferents llenguatges artístics com el traç amb els dibuixos, moviments

amb música o sense, paraules, construccions i reconstruccions d'allò que han vist, etc.

-Dimensió afectiva

Com hem dit, l'art és un mitjà de comunicació i aquest brinda l'oportunitat d'expressar lliurement les emocions que se senten, sobretot en els infants, perquè no saben, encara, expressar-ho d'una altra manera. D'aquesta manera l'art es transforma en un recurs per a l'autoexpressió (Eisner, 2009).

Aquest fet el podem veure evidenciat sobretot en els dibuixos que fan els infants, la manera en què dibuixen a la seva família i a ells mateixos, les expressions que atribueix a les persones, els colors que utilitza, possibles paraules que hi apareixen, etc. A partir dels dibuixos i realitzant preguntes sobre aquests, el docent pot fer-se una idea més acurada de la situació sentimental que viu l'infant, en conseqüència pot oferir-li recursos i l'atenció adequada envers les seves necessitats.

-Dimensió motriu

L'educació artística també té un paper important en l'adquisició del moviment, i més en les primeres edats, perquè en aquest moment l'infant està començant a comprendre que la ment va relacionada amb l'acció i comença a aparèixer la coordinació i la finalitat dels moviments (Rollano, 2005).

Per tant, en aquest moment l'art també és fonamental i de gran benefici. Pel que fa a la motricitat fina, l'art ens apropa a moltes situacions on aquesta és necessària, i, per tant, en fomenta la pràctica. Per exemple, agafant els colors, fent traç amb pinzells, retallar i enganxar, etc.

D'altra banda, quan els infants ballen, salten, corren, fan equilibris, etc. practiquen la motricitat grossa i també forma part de l'educació artística, experimenten amb el mateix cos.

-Dimensió cognitiva

Amb l'art podem observar el desenvolupament intel·lectual dels infants a partir de les seves creacions perquè plasmen tot allò que saben (Lowenfeld i Lambert, 1980). És a dir, si li demanes a un infant de 5 anys que dibuixi a una persona, segurament la dibuixarà i li farà cara, braços i cames, tronc, cabells, dits, etc. en canvi, si li demanes a un infant de 3 anys, poder només dibuixarà la cara, el cos i les extremitats. Per tant, podem dir que els dibuixos i creacions dels infants revelen el seu nivell cognitiu.

A més, l'art també fomenta al desenvolupament cognitiu dels infants mitjançant moltes pràctiques i a partir de l'experimentació. Tal com diu Rollano (2005), a mesura que els infants van utilitzant diferents materials van observant diferents comportaments amb aquest, i, per tant, van adquirint conceptes importants com l'espai, color, textura, forma, etc.

Així doncs, l'art és la base per a un ensenyament i aprenentatge significatiu i com hem vist, aquest, proporciona el desenvolupament permanent de les dimensions del desenvolupament humà dels infants. Per aquest motiu, és un bon recurs per a treballar de manera interdisciplinària.

2.3. Interdisciplinarietat

Com bé s'ha exposat en la presentació d'aquest estudi, moltes escoles treballen les diferents àrees curriculars de forma separada i ho podem veure evidenciat en els horaris escolars. Per abordar aquest fet i poder unificar tots els coneixements i aprenentatges, cal un ensenyament interdisciplinari (Quiroga, 2010). Però en què consisteix aquest tipus d'ensenyament? Com es pot aconseguir?

Bergadà (2016) defensa en molts dels seus articles, com hem dit, que la millor manera de frenar aquesta separació per àrees curriculars és mitjançant un treball interdisciplinari i què per a fer-ho cal un canvi en la metodologia i l'organització de les escoles. Aquesta manera de fer consisteix a treballar una temàtica concreta

englobant les diferents assignatures, és a dir, s'ha de seleccionar un tema, buscar els continguts de les diferents àrees que hi estaran involucrades i elaborar activitats que puguin treballar conjuntament tot el que es contempla.

Tot i que el currículum ja incita a aquesta pràctica i proposa diferents maneres de fer-ho, no hi ha una pauta establerta. D'aquesta manera, doncs, cada docent té la llibertat de fer-ho com cregui més convenient. Hi ha escoles que aprofiten moments assenyalats en el calendari per a esdevenir projectes d'aquestes característiques, per exemple, fent jornades solidàries, setmanes per a la multiculturalitat, en motiu del dia de la pau o el dia de la dona, etc. (Canals, 2008). De totes maneres, no és necessari buscar un motiu de pes com aquests, aquesta pràctica es pot dur a terme sempre que es consideri i buscant, com també diu el currículum, temes d'interès pels infants.

2.4. Les arts com a motor de l'aprenentatge interdisciplinari

Les arts poden ser un bon punt de partida per a un aprenentatge interdisciplinari principalment perquè és una disciplina amb la qual els infants se senten a gust, és a dir, els proporciona una manera d'expressar-se diferent i més assequible per a ells en aquests moments.

A més, a partir de les arts, esdevenen aprenentatges corresponents a altres disciplines. Justament és el que vull exposar a continuació basant-me en el llibre "Art and Creative Development for Young Children", Schirmacher (1993).

-Les arts i les matemàtiques

Les matemàtiques estan presents gairebé sempre en les activitats d'art, ja sigui per comptabilitzar, classificar, quantificar, etc. I cal fomentar aquestes situacions perquè a partir d'aquestes preguntes i vivències que fan a partir de l'art, es treballen de manera inconscient les matemàtiques.

Per exemple, hem de fer preguntes com: quants pots de pintura tenim?, si en gastem un, quants en quedaran?, aquest pinzell és més gruixut que aquest altre, etc. A més, en moltes situacions els infants utilitzen o experimenten amb conceptes matemàtics com per exemple amb les figures geomètriques. Quan dibuixen, aquestes, sovint hi apareixen. Cal aprofitar aquests moments i saber identificar quan és que podem fer èmfasi en els conceptes matemàtics a partir de les arts.

-Les arts i les llengües

Anteriorment, hem comentat que l'art permet als infants a comunicar-se de manera no verbal mitjançant creacions, però gràcies a aquestes es facilita el llenguatge verbal perquè sovint volen explicar el que han representat. Però no només aprenen a narrar el que han fet, sinó que aprenen vocabulari variat descriptiu com el nom dels colors, les formes que apareixen, els tipus de línies si són gruixudes o primes, si la pintura està molla o seca, si és gran o petit, etc.

Abans d'escriure i parlar correctament, els infants han d'experimentar dibuixant perquè serà a partir d'aquí que aprendran a escriure. El dibuix ofereix als infants oportunitats per reflexionar, organitzar i compartir les seves experiències, com més endavant ho faran les lletres amb l'escriptura.

-Les arts i l'educació emocional

Com hem dit, l'art és un mitjà de comunicació pels infants i sovint podem identificar que expressen el que estan vivint o sentint en moments concrets. La manera en què fan les creacions ens poden dir moltes coses de l'estat emocional en què es troben. Si utilitzen colors foscos, vius, si ocupen molt d'espai en el paper, poc...

A través d'aquestes creacions, que a vegades no són explícites, els docents podem fer preguntes per intentar comprendre el que l'infant està pensant o sentint.

-Les arts i la psicomotricitat

Totes les dimensions de l'art són d'expressió creativa, així doncs el moviment també és art. Per tant, en la psicomotricitat també podem trobar aquesta disciplina amb activitat d'imitació i representació, de lliure moviment... La psicomotricitat, normalment, disposa de materials grans, diferents dels que hi ha a l'aula, i permet als infants experimentar de diferents maneres, poden fer dibuixos gegants amb els materials, imaginar diferents possibilitats amb aquests, etc.

-Les arts i la història

Les arts, primer de tot, ajuden als infants a conèixer-s a ells mateixos, a entendre qui i com són i a comprendre el lloc que ocupen en el món a través d'autoretrats, dibuixos de la figura humana, les parts del cos, etc.

Més enllà, l'art aproxima la història, perquè l'art ha existit sempre, així doncs, amb la presentació de diferents artistes, tècniques i estils, amb sortides a exposicions i museus, etc., els infants tenen coneixement de la història del món i de l'art. És a partir d'aquestes temàtiques que es poden treballar i parlar d'esdeveniments passats importants, descobriments, avantpassats, etc.

-Les arts i les ciències.

Les arts es treballen amb molt material divers el qual aporta als infants diversos coneixements sobre aquests mateixos, diferents formes, textures, colors, pes, etc. Molts dels materials més usats en les arts tenen comportaments diferents, per exemple, les aquarel·les es dissolen amb l'aigua, el fang es pot modelar, però amb el temps queda rígid, si es barregen dos colors, en surt un de nou, etc. Tots aquests processos apropen als infants als descobriments científics.

Quan els infants comencen a qüestionar-se com és que passen aquestes coses, estan fent servir el pensament científic i cal fomentar-lo fent preguntes, formulant hipòtesis i donant peu a l'observació, la discussió, l'explicació, etc.

2.5. L'avaluació a l'Educació Infantil

En el document "Orientacions per a l'avaluació d'educació infantil" creat per la Generalitat de Catalunya, ens parla de la importància de l'avaluació en aquestes edats. Recolza que aquesta avaluació ha de servir tant per a observar el nivell dels infants i analitzar-ne el desenvolupament, però també per analitzar la tasca dels mateixos docents amb l'objectiu de millorar.

L'avaluació s'ha de fer, principalment, mitjançant l'observació (acompanyada de documentació; imatges, enregistraments, documents, etc.), i la reflexió d'aquesta. És a dir, s'ha d'observar, però sabent el que es vol observar. Per tant, l'avaluació requereix un procés; saber que es vol avaluar, recollir evidències del que s'està avaluant, analitzar el que s'ha vist, oferir propostes per a la millora i comunicar-ne els resultats.

D'aspectes per avaluar n'hi ha molts, de fet, tot pot ser avaluable, però és impossible fer-ho. Així doncs, com hem dit, cal focalitzar-nos en allò que realment ens interessa ja sigui que sorgeix d'activitats proposades com de forma espontània, per tant, és important estar sempre alerta per si esdevenen aquest tipus de situacions.

L'avaluació ha d'anar encaminada a observar si els infants estan assolint els continguts i capacitats que els pertocuen per l'edat, segons les àrees d'aprenentatge, i en conseqüència, si el seu desenvolupament està progressant. D'aquesta manera, en el document que fèiem referència, proposa que l'avaluació ha d'estar encarada a observar els següents paràmetres, els quals els cataloga com a aprenentatges valuosos i aspectes observables:

- Parlar i comunicar
- Escoltar i comprendre
- Els sons de les paraules
- Llegir per imaginar i interpretar el món
- Escriure per compartir i explicar el món
- Vivències artístiques

- Vivències sonores
- Vivències corporals
- En contacte amb el món tecnològic

Així doncs, l'avaluació ha de tenir una intenció i fer-la de manera conscient per tal que sigui funcional. Gràcies a aquesta podrem detectar possibles desajustos en els infants i també ens permetrà fer una reflexió sobre la nostra mateixa tasca. L'avaluació sempre ens ha de servir per a millorar i tirar endavant.

Com avaluar un projecte interdisciplinari?

Tal com hem dit, l'avaluació és una part molt important del procés d'aprenentatge perquè gràcies a aquesta podem observar com es van desenvolupant els infants, però també ens serveix per a saber si la metodologia emprada està funcionant o no.

Avaluar un procés interdisciplinari no és fàcil, podem pensar que hi ha tantes coses possibles d'avaluar, que potser no arribarem a tot. Però, aquesta és la gràcia d'aquest tipus d'ensenyament i malgrat sigui impossible avaluar tot el que passa durant el procés, és important focalitzar allò que segur que es vol avaluar, per tant, cal triar i prioritzar en quins aspectes ens centrarem en cada activitat per a fer-ne una bona avaluació.

A continuació, presento una taula que resumeix algunes idees exposades per Palos i Puig (2015), que defineixen bé com ha de ser una avaluació en projectes innovadors i d'aquestes característiques. Cal dir que està adequada a les necessitats del projecte d'aquest estudi en concret.

Qui avalua?	Avalua el docent i l'alumnat. El docent avalua tenint en compte els objectius establerts en el projecte, però es demana a l'alumnat la seva opinió i es parla del que es considera que s'ha après al llarg del procés.
Quan s'avalua?	En tot moment; inici, durant i final del procés. Al llarg del projecte cal recopilar informació i evidències dels aprenentatges que s'estan adquirint (fotografies, documents, enregistraments, etc.). Al final del projecte, cal posar en comú aquestes evidències i parlar dels resultats.
Què s'avalua?	S'avaluen competències que no formen part de les matèries específiques com: l'autonomia, iniciativa, saber ser i estar, etc. Però també les competències específiques de les matèries que es treballen com les matemàtiques, llengües, arts, etc.
Com s'avalua?	S'avalua mitjançant l'observació. S'ha d'acompanyar d'enregistraments.

*Tula 1 de creació pròpia (adaptació de Palos i Puig, 2015)..

Per altra banda, també és molt important que el docent faci una avaluació global de com ha anat el projecte, si ha tingut els resultats esperats i quines millores podrien fer-se. Per tal de poder fer aquesta avaluació, tot i que també parteix de l'observació, s'ha de fer una reflexió sobre si s'han assolit els objectius globals del projecte com també els específics de cada activitat duta a terme.

3. MÈTODE

Sempre he pensat que les arts, en general, però en aquest cas les arts plàstiques, a les escoles estan infravalorades, i que s'utilitzen majoritàriament per a fer treballs manuals i decoració, oblidant, a vegades, els grans beneficis que aquesta disciplina aporta.

Per aquest motiu, vull aconseguir demostrar que les arts poden ser el desencadenant d'aprenentatges molt necessaris i útils per al desenvolupament dels infants i, en conseqüència, que poden ser el motor d'un aprenentatge interdisciplinari, és a dir que poden complementar-se amb totes les altres disciplines.

Per poder demostrar que això és cert, considero que la millor manera de fer-ho és elaborar i dur a la pràctica una unitat didàctica on la base sigui l'art i contempli totes les altres disciplines aconseguint així un ensenyament i aprenentatge interdisciplinari. Després, un cop dut a terme tot el procés, analitzaré i interpretaré els resultats obtinguts per tal de demostrar el que plantejo i amb relació als fonaments teòrics esmentats anteriorment.

3.1. OBJECTIUS

Com he dit, l'objectiu d'aquest estudi és fer visible la importància que té l'art en el món de l'educació i mostrar els beneficis que aquest aporta des d'un punt de vista global en les persones, més concretament en els infants. A més, també es pretén donar a conèixer aquest tipus d'ensenyament, l'ensenyament interdisciplinari, mostrant els beneficis que aporta, per tal d'animar i compartir idees i recursos amb altres docents.

-OBJECTIU PRINCIPAL

Mostrar com l'art pot ser un bon desencadenant per a un aprenentatge interdisciplinari.

-HIPÒTESIS

Amb la creació d'una unitat didàctica i amb l'execució d'aquesta, on l'art serà la base d'un aprenentatge interdisciplinari, evidenciaré que amb aquesta disciplina es poden treballar totes les àrees curriculars i que els aprenentatges que se n'extrauran són de qualitat i significatius.

-OBJECTIUS ESPECÍFICS I HIPÒTESIS

O1. Reivindicar la importància que té l'art en l'educació i visibilitzar la poca importància que se li atorga a tall de millora.

H1. Evidenciant els beneficis, la importància i les possibilitats que aporta l'art en l'educació a partir de la unitat didàctica que presentaré, engrescaré a altres docents a augmentar-ne la seva pràctica.

O2. Oferir una proposta atractiva als infants on partint de l'art i de manera implícita, s'aprenquin continguts de diferents matèries i que aquests aprenentatges siguin significatius i de qualitat.

H2. Demostraré que els infants adquireixen coneixements de diferents matèries sense adonar-se'n, a partir de les activitats artístiques de la unitat didàctica i els seus mateixos resultats.

O3. Dissenyar i aplicar una unitat didàctica on l'art sigui el motor d'un aprenentatge interdisciplinari funcional.

H3. Amb la unitat didàctica executada, mostraré evidències que s'han treballat diferents disciplines partint de l'art i que els aprenentatges adquirits han sigut de qualitat.

3.2. PARTICIPANTS I CONTEXT D'APLICACIÓ

Aquest estudi té la finalitat de mostrar com les arts poden ser el motor d'un projecte basat en l'aprenentatge interdisciplinari, la posada en pràctica per tal de demostrar-ho s'ha dut a terme a l'escola Gaspar de Queralt (Amer), amb 20 infants de P5 d'edats compreses entre 5 i 6 anys.

S'ha dut a terme una unitat didàctica on l'eix transversal ha sigut un pintor de renom, Wassily Kandinsky, per tant, podem donar per fet que aquesta programació està basada en les arts, però alhora s'ha implicat en totes les altres disciplines. Així doncs, durant dues setmanes, s'ha dut a terme aquesta unitat didàctica i ha estat present en totes les hores lectives tenint en compte totes les dimensions i els aprenentatges corresponents a l'edat i el moment dels infants.

3.3. METODOLOGIA DE RECERCA APLICADA

3.3.1. MARC METODOLÒGIC GENERAL

La metodologia d'aquest estudi és totalment qualitativa perquè, com bé diu el nom, pretén mostrar les qualitats d'aquest fenomen. S'ha creat un projecte i s'ha dut a terme amb la intenció de mostrar totes les qualitats que aquest pot aportar, en aquest cas, en el món de l'educació i amb les arts plàstiques com a base.

Com s'ha esmentat anteriorment, per a obtenir resultats qualitatius demostrables, el projecte s'ha hagut de dur a terme, perquè és a partir del que ha esdevingut on es poden veure les evidències de les qualitats d'aquesta pràctica. Així doncs, per a dur a terme aquesta investigació es requereix l'acció i una posterior reflexió sobre la pràctica, basada en l'observació i documentació durant i en acabar el projecte.

Per tant, l'investigador, en aquest cas jo, en el moment de l'execució, pren un paper secundari, és a dir, no participa del projecte directament perquè pren la

posició d'observador amb l'objectiu de trobar les evidències de les qualitats que aporta el projecte. És cert, però, que ha de presentar la unitat didàctica, oferir les activitats i els materials necessaris, intervenir si se'l requereix, etc.

3.3.2. PROCEDIMENT, DISSENY I FASES DE LA INTERVENCIÓ

-FASE 1: MARC TEÒRIC

Amb l'objectiu de visibilitzar la importància que tenen les arts en el món de l'educació, el meu objectiu és dissenyar una proposta on les arts siguin el motor de grans i diversos aprenentatges. M'agradaria trencar els estigmes d'una gran part de la població que considera, tal com deia Eisner (2004), que les arts són menys importants que altres disciplines.

Tenint en compte les diferents dimensions del desenvolupament dels infants, a la proposta que dissenyaré, totes aquestes estaran contemplades i es podrà evidenciar que l'art en fomenta el seu desenvolupament, tal com defensaven Lowenfeld i Lambert (1980). Aquesta proposta, i després de considerar-ho, es basarà en una metodologia interdisciplinària, és a dir, totes les disciplines s'hi veuran involucrades. He considerat fer-ho d'aquesta manera perquè penso que es basa en el que jo crec i recolzo de l'educació, que tot està relacionat i que el millor aprenentatge és aquell que té un sentit i unió. I malgrat que el currículum també fomenti aquesta pràctica, la realitat n'és una altra i una de les maneres per abordar aquesta segregació de matèries, tal com deia Quiroga (2010), és amb la interdisciplinarietat.

Finalment, amb l'avaluació que faré al llarg de la posada en pràctica de la proposta, elaboraré una anàlisi amb l'objectiu de visibilitzar, evidenciar i raonar els resultats obtinguts verificant, o no, que les teories emprades per a realitzar aquest estudi són certes i funcionals.

-FASE 2: DISSENY I PROCEDIMENT

-Planificació i disseny de la proposta

La proposta que es presenta en aquest estudi és una Unitat Didàctica basada en un pintor de renom, Wassily Kandinsky, així doncs, aquesta unitat didàctica, ja té un vincle directe amb l'art.

Per tal que aquest projecte pugui ser interdisciplinari, el que s'ha fet ha sigut contemplar totes les disciplines que es treballen a l'aula on es durà a terme la proposta, P5, i pensar activitats amb relació a la temàtica principal de la unitat didàctica, sense oblidar els continguts de les matèries estipulades.

Concretament, a l'aula de P5 s'hi contemplen 5 disciplines troncal: llengües, matemàtiques, psicomotricitat, música i anglès¹. Per tant, en la unitat didàctica es té en compte quan es duen a terme aquestes assignatures, i es proposen activitats basades en el pintor Kandinsky, però, del caire corresponent a la matèria en qüestió, combinant, doncs, l'art i la llengua, l'art i les matemàtiques, etc. I fent així un aprenentatge interdisciplinari.

Així doncs, l'horari dels infants no ha variat respecte a les altres setmanes, però sí que al llarg de dues setmanes tot s'ha vist eclipsat pel projecte de Kandinsky. A l'**annex 1**, es pot trobar l'horari d'aquestes amb les activitats corresponents.

-Planificació i disseny del material

La creació de la unitat didàctica s'ha basat tenint en compte l'horari dels infants de P5 amb les disciplines que s'hi contemplen, però sense deixar de banda l'art i el projecte que l'acompanya, Kandinsky. Per tant, totes les activitats han sigut elaborades partint de la base de l'art, però sense oblidar que aquestes també han d'introduir aprenentatges corresponents a l'assignatura que en aquell moment estipula l'horari. És a dir, si l'horari diu que toquen matemàtiques, la unitat

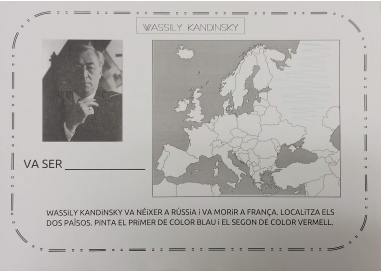

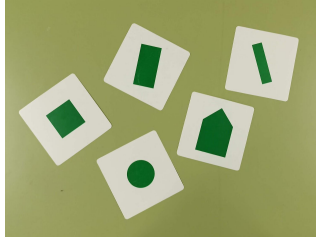
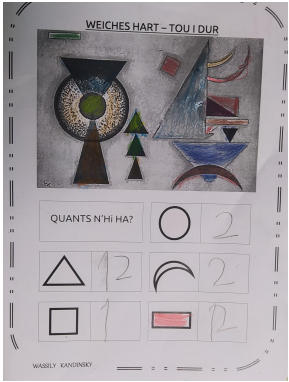
¹ Anglès no s'ha contemplat en el projecte per causes externes.

didàctica proposa una activitat artística, tanmateix, els aprenentatges que se'n deriven també tenen relació amb les matemàtiques.

*A l'**annex 2** es pot trobar la unitat didàctica en qüestió amb totes les activitats corresponents.

Gairebé totes les activitats d'aquesta unitat didàctica han requerit una preparació prèvia, per a algunes, s'ha hagut d'elaborar i crear material específic. A continuació les mostro (Taula 2).

ACTIVITAT	JUSTIFICACIÓ + Contingut àrea artística	ÀREES QUE S'HI TREBALLEN	IMATGES
<p>1. PRESENTACIÓ DEL PINTOR KANDINSKY I IDENTIFICACIÓ D'AQUEST.</p>	<p>S'ha creat un vídeo-conte amb la narració de la vida del pintor amb l'objectiu d'introduir la temàtica de la unitat didàctica.</p> <p>També s'ha elaborat una fitxa A3 per a situar en el mapa la trajectòria del pintor.</p> <p>Art: dimensió cultural (artística, biografia, trajectòria...) i crítica (recepció, obres).</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Exploració de l'entorn. -Raonament i representació. (Medi i Matemàtiques)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Interpretar, representar i crear. (Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</p>	<p>-<u>Video</u> (enllaç a l'annex 3).</p> <p>-<u>Fitxa mapamundi.</u></p>
<p>2. COSSOS GEOMÈTRICS A PARTIR DE PAISATGES.</p>	<p>S'ha elaborat una presentació amb quadres de Kandinsky i imatges del poble (Amer) amb la intenció d'identificar-ne figures geomètriques, mitjançant unes cartes amb aquestes figures.</p> <p>Art: Dimensió cultural i crítica (anàlisi, composició i elements).</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Exploració de l'entorn. -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. (Medi i Matemàtiques)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar.</p>	<p>-<u>Presentació paisatges.</u> La presentació es pot trobar a l'annex 4.</p>

		<p>-Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. <i>(Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</i></p>	<p>-<u>Cartes figures geomètriques.</u></p>
<p>3. QUADRE "TOU I DUR"</p>	<p>S'ha elaborat una fitxa amb el quadre del pintor on s'han de comptabilitzar les figures geomètriques.</p> <p>Art: Dimensió crítica (percepció i descripció d'elements visuals i compositius).</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Raonament i representació. <i>(Matemàtiques)</i></p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. <i>(Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</i></p>	<p>-<u>Fitxa.</u></p>
<p>4. PIRÀMIDE CERCLES CONCÈNTRICS.</p>	<p>S'han elaborat gots de plàstic amb retalls dels cercles del quadre "cercles concèntrics" i cartes amb l'exemplificació de les piràmides que s'hauran d'imitar.</p> <p>Art: Dimensió crítica (receptió i anàlisi de l'obra del pintor).</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Joc i moviment. -Relacions afectives i comunicatives. -Autonomia personal i relacional. <i>(Lògica)</i></p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u></p>	<p>-<u>Joc.</u></p>

		<p><u>llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. <i>(Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</i></p>	
<p>5. CONFECCIONAR EL NOM DEL PINTOR.</p>	<p>S'ha fet una preparació de lletres de diferents tipografies i colors perquè posteriorment es pugui confeccionar el nom del pintor.</p> <p>Art: Cultural (nom del pintor) i productiva (composició, formes i colors).</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Autonomia personal i relacional. <i>(Lògica)</i></p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. <i>(Llenguatge verbal lectoescriptura i llenguatge artístic)</i></p>	
<p>6. REPRESENTACIÓ DEL QUADRE "CERCLES DINS DEL CERCLE".</p>	<p>S'ha fet una preparació prèvia del que serà la base de l'obra. S'ha imprès el cercle principal i s'ha preparat amb aquarel·la les línies de fons.</p> <p>Art: Productiva (pintura i dibuix) i crítica (formes, línies i elements visuals i composició) i cultural (composició d'obra de</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Autonomia personal i relacional.</p> <p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. <i>(Matemàtiques)</i></p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i</u></p>	

	l'artista).	<u>llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Interpretar, representar i crear. <i>(Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</i>	
7. INICIALS A L'ESTIL KANDINSKY.	<p>S'han elaborat diferents retalls de figures geomètriques i abstractes perquè posteriorment es puguin fer el collage de les inicials.</p> <p>Art: Productiva (composició i collage).</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Autonomia personal i relacional. <i>(Lògica)</i></p> <p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. <i>(Matemàtiques)</i></p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Interpretar, representar i crear. <i>(Llenguatge verbal i lectoescriptura i llenguatge artístic)</i></p>	
8. ELS DIFERENTS TIPUS DE LÍNIES.	<p>S'ha elaborat una presentació per a mostrar els diferents tipus de línies.</p> <p>Art: Crítica (elements visuals, abstracció i significat de les línies) i productiva (expressió amb línies a través de la</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. <i>(Matemàtiques)</i></p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i</p>	<p><u>-Presentació línies.</u> La presentació es pot trobar a l'annex 5.</p>

	plastilina).	experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. <i>(Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</i>	
--	--------------	--	--

*Taula 2 Planificació (elaboració pròpia)

-Instruments per a la recollida de dades

El mètode que s'ha utilitzat principalment per a recollir les evidències del procediment ha estat l'observació. Al llarg de tota la unitat didàctica s'ha fet una observació acurada de com els infants anaven desenvolupant-la. Per evidenciar-ne els resultats, al llarg de tot el procediment, aquesta observació i, per tant, la documentació s'ha fet amb imatges, anotacions, i enregistraments. Aquests ens ajudaran a l'hora d'avaluar i analitzar el procés i la posada en pràctica.

A més, en ser una unitat didàctica basada en les arts plàstiques, n'ha esdevingut molt material (treballs dels nens, fitxes, creacions artístiques, etc.) el qual també és avaluable i una altra evidència del com i que s'ha fet al llarg del procés.

4. RESULTATS

Per parlar dels resultats, cal parlar i analitzar com ha anat la posada en pràctica de la unitat didàctica presentada, perquè de la seva execució en sorgeixen tots els resultats.

A grans trets, la unitat didàctica ha tingut uns resultats molt positius perquè s'ha pogut dur a terme sense cap problema, totes les activitats han sigut funcionals, d'interès pels infants i s'ha pogut evidenciar que arrel d'aquesta, els infants han adquirit nous coneixements d'interès, útils i de diferents disciplines.

4.1. Anàlisi de les evidències per activitats

A més a més de les evidències que es poden observar amb el material de la proposta i amb les imatges recopilades durant aquest procés, al llarg de la implementació se n'han pogut veure d'altres amb els comentaris, diàlegs i preguntes que feien els infants. A mesura que avançava la unitat didàctica, els infants cada vegada tenien més coneixement del tema, Kandinsky, i per tant, més idea de l'enfocament de les activitats. Amb això vull dir que en determinades activitats, els mateixos infants relacionaven els continguts amb d'altres que s'havien fet anteriorment i s'observava de manera clara com anaven integrant tots aquests coneixements.

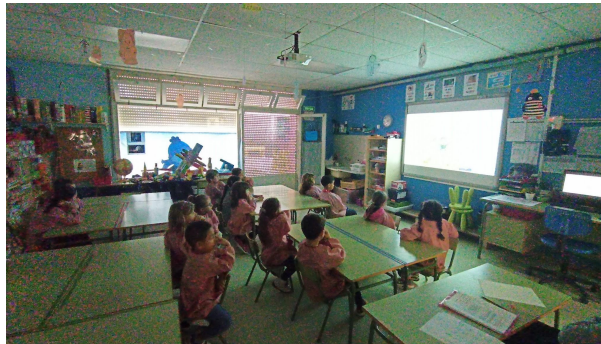
A continuació exposaré aquestes evidències, per ordre de les activitats fetes, transcrivint el que infants preguntaven, expressaven i evidenciaven en el moment de dur-les a terme, com també el que es va observar amb relació als aprenentatges i imatges que ho acompanyen.

1. PRESENTACIÓ DEL PINTOR KANDINSKY I IDENTIFICACIÓ D'AQUEST.

La presentació, que va consistir en un vídeo-conte on jo explicava la vida de Kandinsky amb dibuixos, va ser molt entenedora i va agradar molt als infants. Un cop visualitzat, ja anaven repetint informacions concretes que els havien cridat

l'atenció com: "Kandinsky era un pintor", "Va morir a França", "Li agradava la música", etc.

Després, amb l'activitat de situar en el mapa el país de naixement i de mort de l'autor, primer vam mirar on érem nosaltres, situar Catalunya, en acabat vam trobar on era França i per acabar, Rússia. Es va destinar força estona amb aquesta activitat perquè als infants els va agradar molt mirar el mapa i remenar la bola del món, i buscaven països veïns, vam mirar d'on venien dos infants de l'aula que són estrangers, que el mar ocupava molta més part que la terra, etc.

2. COSSOS GEOMÈTRICS A PARTIR DE PAISATGES.

Amb aquesta activitat es va observar que els infants, a mesura de la pràctica, anaven identificant les diferents formes geomètriques en les imatges dels paisatges. A l'inici de l'activitat deien: "He trobat una rodona", "He trobat un quadrat llarg". Però a mesura que avançava l'activitat van canviar el vocabulari i ja atribuïen el nom correcte a cada figura geomètrica que treballàvem: cercle, rectangle, quadrat, triangle, pentàgon i hexàgon.

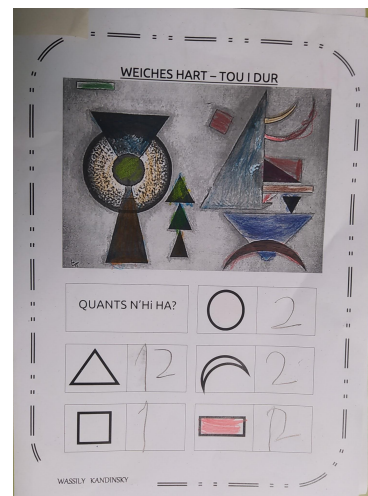
Tret dels aprenentatges geomètrics que es van fer, va haver-hi un molt bon treball en equip i respecte a l'hora de parlar i participar. A més, dies després, com que les imatges que vam utilitzar eren paisatges del poble, va venir més d'un infant a dir-me que havien passat per la plaça, el monestir i l'estació, i havien vist les figures geomètriques i n'havien trobat més.

3. QUADRE “TOU I DUR”

Quan vam dur a terme aquesta activitat els infants ja sabien identificar i el nom correcte de les figures geomètriques, gràcies a l'activitat explicada anteriorment, així doncs, mentre la duïen a terme atribuïen el nom correcte a les figures.

-“En Kandinsky pintava figures geomètriques”, “El que li agradava més eren els triangles perquè n'ha pintan més”, “Quants cercles heu trobat?”.

Aquests són comentaris que van fer infants a l'hora de dur a terme aquesta activitat i tan sols amb això es pot veure que els coneixements van ser adquirits i són aprenentatges globals. Pel que fa a la comptabilització de les figures geomètriques va anar bé, és una activitat que ja estan més acostumats a fer.

4. PIRÀMIDE CERCLES CONCÈNTRICS.

Aquest pretenia ser un joc de lògica on els infants es fixessin a l'hora de reproduir les piràmides, van gaudir-ne molt i cada vegada que aconseguïen fer una figura s'emocionaven.

Miraven els colors i la posició de cada got amb la intenció que quedés igual que a la targeta de mostra. A més, molts van fer la pràctica de contar de quants gots eren les piràmides que anaven construint.

En aquest joc es van veure evidències de què totes les activitats prèvies influïen en aquesta amb comentaris com: “Els gots tenen un tros de quadre de Kandinsky”, “Són els cercles concèntrics”, “Hi ha piràmides que no necessiten tots els gots, amb aquesta piràmide en sobren tres”.

5. CONFECCIONAR EL NOM DEL PINTOR.

Tot i que els infants ja coneixien les lletres, i més les de pal, es va observar que confeccionar paraules costava més. A més, la composició del nom “Kandinsky”, té lletres poc usuals per a nosaltres com la “k” i l “y”.

Era curiós d'observar com anaven cercant i fent la composició, veies a molts nens que anaven dient amb veu alta: “k, k, k...” anaven repetint la lletra fins que la trobaven i la col·locaven a l'inici, i després seguien amb la següent.

Un infant va dir: “la “y” de Kandinsky és la de castellà”. Em va sorprendre molt aquest comentari.

Va haver-hi tres infants en concret que els va costar més confeccionar el nom i la resta de companys els van ajudar escrivint el nom en unes pissarres petites que tenen a l'aula.

6. REPRESENTACIÓ DEL QUADRE “CERCLES DINS DEL CERCLE”.

Abans de fer l'activitat vaig ensenyar el quadre original i els vaig dir el títol de l'obra, de seguida una nena va dir: “Es diu cercles dins del cercle perquè hi ha un cercle molt gran i a dins d'aquest molts de petits”. Després un nen va dir: “També hi ha ratlles”.

Durant el procés es va observar com els infants experimentaven amb els colors, les mides dels objectes per estampar els cercles, i procuraven no sortir del cercle gran de referència. Generalment, l'activitat va funcionar molt bé i es van veure diferents formes d'expressió. Hi havia nens que atapeïen el quadre, altres que feien molt pocs cercles centrals, alguns que utilitzaven molts colors, altres pocs, etc.

Després, un cop sec, es va fer ús dels regles per a fer les línies rectes en el quadre. Va ser el primer cop que utilitzaven aquesta eina i de seguida tots van saber i entendre la seva utilitat. Molts infants es van ajudar entre ells perquè se'ls movia.

7. INICIALS A L'ESTIL KANDINSKY.

Amb aquesta activitat es va observar que els infants, a l'inici, es quedaven pensatius, observant totes les formes que disposaven per a fer la creació. Després anaven provant sobre el full en blanc diferents maneres de col·locar les figures.

Es va poder observar la creativitat dels infants. Alguns amb poques figures ja feien la seva creació, d'altres en necessitaven moltes i emplanaven el full. Totes les inicials es van poder percebre i es va observar l'aproximació que van tenir amb el concepte de l'abstracció.

Van aparèixer comentaris com: "necessito un triangle", "Emplenaré la lletra amb molts cercles", "Jo només necessito rectangles primos"...

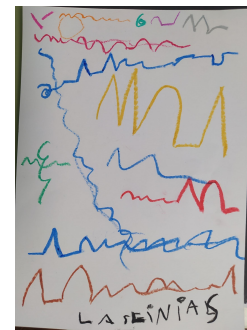
8. ELS DIFERENTS TIPUS DE LÍNIES.

A l'hora de fer les línies amb la plastilina, la presentació estava projectada a la pissarra digital i molts infants van reproduir-les tal com les veien, però quan els preguntava quina línia estaven creant, tots van respondre correctament. Com que l'activitat es feia en grup (segons on estaven asseguts), molts es van ficar d'acord perquè cadascú en fes una. Una nena li va dir a la seva companya a la qual no li sortia la línia: "Primer fer una línia recta i després li dones forma".

Una altra nena va dir: "La línia corba és com un cercle per la meitat". Aquí podem observar clarament com tots els coneixements es relacionen entre ells i que aquest aprenentatge és significatiu.

Després, van reproduir els diferents tipus de línies que havíem treballat en un full i va haver-hi nens que van ficar-hi títol i noms de les línies en qüestió. També, van relacionar que en Kandinsky feia servir moltes línies en els seus quadres.

9. PINTURA ABSTRACTA AMB MÚSICA DE WAGNER.

L'abstracció és un concepte complicat d'entendre pels infants, però es va observar que mentre escoltaven la música de Wagner, anaven fent dibuixos de coses que havíem vist fins aleshores, sobretot figures geomètriques i línies. Aquest fet es va esdevenir amb tots els infants de l'aula i em va cridar molt l'atenció.

Un nen va fer línies de tots colors i ens el va venir a ensenyar i va dir: "He fet les línies de tots els colors perquè a en Kandinsky li agradaven molt els colors".

10. IMANT DE PEDRES.

En aquesta activitat van sorgir conceptes com la mida (el nombre de cercles que podien fer segons aquesta), la barreja de colors, més gran i més petit...

A part, van practicar amb el traç i es va observar una millora a mesura que anaven fent creacions. Se'ls va deixar pintar tres pedres i es pot veure que cada pedra és més detallada que l'anterior.

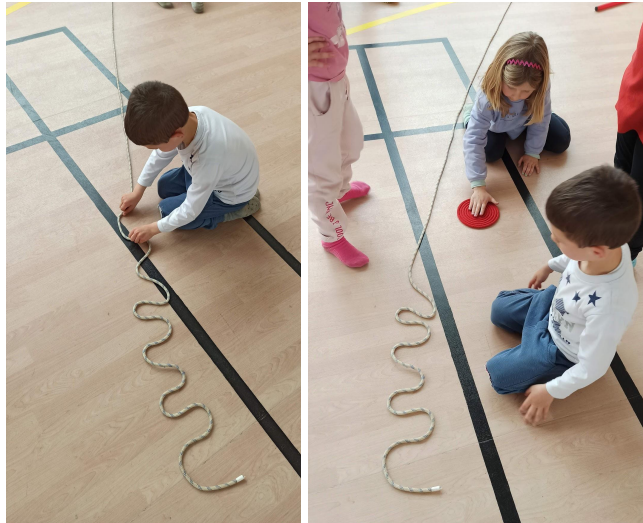
11. REPRESENTACIÓ ESTIL KANDINSKY AMB MATERIAL DE PSICOMOTRICITAT.

Amb material de psicomotricitat, els infants van construir un quadre de Kandinsky i el procés d'aquest va ser molt interessant.

Aquí una nena va comentar amb els companys que havien de fer cercles i línies rectes.

Aquest nen va començar a fer una línia ondulada amb una corda i seguidament va venir una nena i va dir: "mentre tu fas l'ondulada jo en faré una d'espiral".

Es van anar sentint comentaris mentre es ficaven d'acord de com feien la creació: "Hem de fer els cercles dins dels cercles", "I si passem un pal per sobre dels "aros"?, tindrem cercles amb línies rectes com aquell quadre", etc.

4.2. Dimensions del desenvolupament que s'han treballat

Com s'ha esmentat anteriorment, les activitats programades per aquesta unitat didàctica contempen les diferents dimensions de desenvolupament humà. A continuació presento una classificació on es pot veure en quines activitats s'han treballat aquestes dimensions, fent-ne una breu justificació.

-Dimensió social:

En l'activitat 1, "Presentació del pintor Kandinsky i identificació d'aquest", han conegut a l'artista Kandinsky, l'han situat en el món on vivim i han vist la seva obra compartint junts totes les activitats del projecte.

En l'activitat 2, "*Cossos geomètrics a partir de paisatges*", s'ha treballat aquesta dimensió perquè els infants han hagut de cooperar, compartir i decidir plegats quines figures geomètriques trobaven en els paisatges, per tal de donar una resposta com a grup.

En l'activitat 6, "*Representació del quadre "Cercles dins del cercle"*", també s'ha vist treballada aquesta dimensió perquè molts infants compartien el seu punt de vista sobre la creació i ensenyaven els resultats als companys donant explicacions sobre els colors que utilitzaven, les mides, etc. Després, a l'hora de fer les línies rectes amb el regle, es van ajudar per parelles per voluntat pròpia.

En l'activitat 8, "*Els diferents tipus de línies*", en l'elaborar els diferents tipus de línies per grups, els infants han hagut de cooperar i treballar en equip, dos dels quatre grups, per si sols, es van repartir els tipus de línies de tal manera que cadascú només n'havia de fer una.

Finalment, en l'activitat 11, "Representació estil Kandinsky amb material de psicomotricitat", es va veure com parlaven sobre que podien fer amb el material, quines formes volien i podien formar justificant l'estil de Kandinsky. Compartien el material i anaven tots a una per a fer la creació.

-Dimensió comunicativa:

En moltes de les activitats de la proposta, els infants compartien i expressaven allò que anaven veient, aprenent, qüestionant, etc. Concretament, en l'activitat 2, "*Cossos geomètrics a partir de paisatges*", havien de posar-se d'acord amb les figures que anaven trobant en les imatges. En l'activitat 6, "*Representació del quadre "Cercles dins del cercle"*", també compartien els motius de la seva creació amb els companys alhora que es podia veure les diferents maneres de fer dels infants a través de les expressions artístiques segons els colors utilitzats, la mida dels cercles estampats, etc.

En l'activitat 7, "*Inicials a l'estil Kandinsky*", es pot veure reflectida aquesta dimensió amb les diferents creacions dels infants. Alguns feien la seva inicial amb moltes figures, d'altres amb poques, alguns amb molts colors, altres només amb un o dos, etc. El mateix va passar amb l'activitat 9 i 10, "*Pintura abstracta amb música de Wagner*" i "*Imant de pedres*", hi ha representacions amb molts colors i atapaïdes i d'altres que no, algunes amb colors molt vius i d'altres amb colors més foscos i freds... La manera de representar dels infants també comunica.

-Dimensió afectiva:

Aquesta dimensió s'ha vist en diversos moments de la intervenció, amb les creacions dels infants, comentaris que han fet, etc. Però, on més explícita s'ha vist, ha sigut en l'activitat 1, "*Presentació del pintor Kandinsky i identificació d'aquest*", concretament després de visualitzar el vídeo on es presentava el pintor. Els infants van empatitzar amb aquest i van començar a parlar entre ells, fent preguntes i aclariments de la vida de Kandinsky. Especialment, quan va sortir el tema de la seva mort.

-Dimensió cognitiva:

En l'activitat 1, "*Presentació del pintor Kandinsky i identificació d'aquest*", s'ha treballat la dimensió cognitiva a través de la localització del naixement i la mort del pintor perquè a partir d'aquesta activitat, els infants han interactuat amb el mapamundi. A partir d'aquest moment, al llarg de la proposta anaven recordant aquestes dades i deien coses com: "El pintor era Rus, però després va ser francès".

En l'activitat 2, "*Cossos geomètrics a partir de paisatges*", molts infants tenien coneixement de les figures geomètriques, però no els hi atribuïen el nom correctament. A partir d'aquella activitat, els identificaven i nomenaven correctament. Va servir molt per l'activitat 3, "*Quadre "Tou i dur"*", on a més d'identificar i numerar les figures geomètriques iguals, les coneixien perfectament.

Aquesta dimensió es va evidenciar, també, en l'activitat 5, "*Confeccionar el nom del pintor*", perquè tots els infants coneixen la lletra de pal, i a mesura d'anar dient lletra per lletra en veu alta, al final confeccionaven (la majoria) el nom del pintor correctament.

En l'activitat 8, "*Els diferents tipus de línies*", van canviar el concepte de ratlla per línia recta, a més d'aprendre'n altres tipus. I després, en les activitats següents de la proposta feien esment d'aquest aprenentatge. Com en el cas de l'activitat 9, "*Pintura abstracta amb música de Wagner*", on es va veure que l'abstracció era un concepte complex pels infants, gairebé tots van dibuixar línies de diferent tipus. També va passar en l'activitat 11, "*Representació estil Kandinsky amb material de psicomotricitat*", en les obres que van fer van aparèixer tots els diferents tipus de línies treballats com també cercles, superposicions, cercles dins de cercles, etc.

-Dimensió motriu:

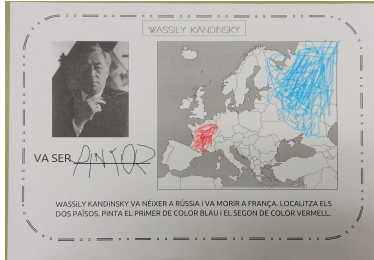

Pel que fa a la dimensió motriu, també va ser present en moltes de les activitats proposades. En les activitats 5, "*Confeccionar el nom del pintor*", 6,

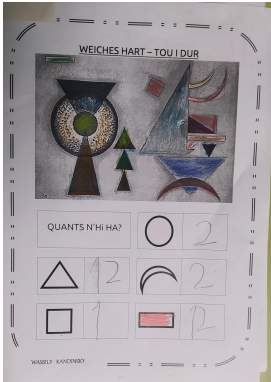

“Representació del quadre “Cercles dins del cercle””, 7, “Inicials a l'estil Kandinsky”, 8, “Els diferents tipus de línies”, 9, “Pintura abstracta amb música de Wagner” i 10, “Imant de pedres”, hi va haver un treball de motricitat fina amb pràctiques com el dibuix (traç), retallar i enganxar, estampar, pintar, etc. En l'activitat 11, “Representació estil Kandinsky amb material de psicomotricitat”, també va aparèixer la motricitat fina perquè molts infants van modelar les cordes per a fer línies ondulades, d'espiral, etc. Però també es va veure la motricitat grossa amb moviments que realitzaven per a fer la creació i van fer equilibri passant per sobre de la creació.

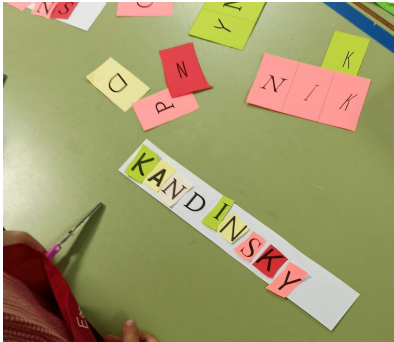

4.3. Síntesi dels aprenentatges

Una de les evidències que demostren la utilitat d'aquest projecte, és a partir de tot el material que ha sorgit de la implementació. Amb aquests, es pot veure reflectit que els infants han adquirit diversos coneixements de diferents àrees partint de les arts. A continuació exposo una síntesi en forma de taula d'alguna d'aquestes evidències amb la corresponent explicació.

ACTIVITAT	QUÈ HAN APRÈS (àrees i dimensions)	ÀREES QUE S'HI TREBALLEN	IMATGES
<p>1. PRESENTACIÓ DEL PINTOR KANDINSKY I IDENTIFICACIÓ D'AQUEST.</p>	<p>Han après què és un artista, en concret un pintor, i a conseqüència les seves obres.</p> <p>Han après a identificar en un mapa una localització, en aquest cas el lloc de naixement i mort de l'autor principal.</p> <p>-Dimensions: afectiva, cognitiva i social.</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Exploració de l'entorn. -Raonament i representació. (Medi i Matemàtiques)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Interpretar, representar i crear. (Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</p>	
<p>2. COSSOS GEOMÈTRICS A PARTIR DE PAISATGES.</p>	<p>Han après a identificar els cossos i figures geomètriques en paisatges reals i en els quadres del mateix pintor.</p> <p>-Dimensions: social, comunicativa i cognitiva.</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Exploració de l'entorn. -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. (Medi i Matemàtiques)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. (Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</p>	

<p>3. QUADRE "TOU I DUR"</p>	<p>Han après a identificar els cossos/formes geomètrics i a fer-ne una numeració dels iguals.</p> <p>-Dimensions: Cognitiva.</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Raonament i representació. (<i>Matemàtiques</i>)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. (<i>Llenguatge verbal i llenguatge artístic</i>)</p>	
<p>4. PIRÀMIDE CERCLES CONCÈNTRICS.</p>	<p>Han après a ordenar, comparar, classificar, observar i percebre l'art a través de colors i formes. Un joc d'imitació i lògica.</p> <p>-Dimensions: Social.</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Joc i moviment. -Relacions afectives i comunicatives. -Autonomia personal i relacional. (<i>Lògica</i>)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. (<i>Llenguatge verbal i llenguatge artístic</i>)</p>	

<p>5. CONFECCIONAR EL NOM DEL PINTOR.</p>	<p>Han après a identificar les lletres i a ordenar-les fins a confeccionar un nom, en aquest cas el del pintor.</p> <p>-Dimensions: Motriu i cognitiva.</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Autonomia personal i relacional. (Lògica)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. (Llenguatge verbal lectoescriptura i llenguatge artístic)</p>	
<p>6. REPRESENTACIÓ DEL QUADRE "CERCLES DINS DEL CERCLE".</p>	<p>Han après a observar i decidir com volen la seva creació. A diferenciar i experimentar amb les mides dels objectes d'estampació i a fer servir el regle i comprendre la línia recta.</p> <p>-Dimensions: Social, motriu i cognitiva.</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Autonomia personal i relacional.</p> <p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. (Matemàtiques)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Interpretar, representar i crear. (Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</p>	

<p>7. INICIALS A L'ESTIL KANDINSKY.</p>	<p>Han après a elaborar la seva inicial amb un material diferent i a tenir coneixement de l'abstracció. També han après la tècnica del collage i la composició.</p> <p>-Dimensions: Comunicativa i cognitiva.</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Autonomia personal i relacional. (Lògica)</p> <p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. (Matemàtiques)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Interpretar, representar i crear. (Llenguatge verbal i lectoescriptura i llenguatge artístic)</p>	
<p>8. ELS DIFERENTS TIPUS DE LÍNIES.</p>	<p>Han après diferents tipus de línies i la formulació d'aquestes, i l'expressió. El significat dels elements visuals.</p> <p>-Dimensions: Social, motriu i cognitiva.</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. (Matemàtiques)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. (Llenguatge verbal i llenguatge artístic)</p>	

<p>9. PINTURA ABSTRACTA AMB MÚSICA DE WAGNER.</p>	<p>Han tingut contacte amb la música clàssica. L'abstracció és un concepte complicat d'entendre pels infants i la majoria han reproduït aspectes fets anteriorment com línies, figures geomètriques, etc.</p> <p>Han après el tipus d'abstracció pròpia de l'artista.</p> <p>-Dimensions: Comunicativa, motriu i cognitiva.</p>	<p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Raonament i representació. (<i>Matemàtiques</i>)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. (<i>Llenguatge verbal, llenguatge musical i llenguatge artístic</i>)</p>	
<p>10. IMANT DE PEDRES.</p>	<p>Han experimentat i gaudit amb l'art tenint en compte la mida dels cercles i la sobreposició. També han practicat el traç, la combinació de colors i a experimentar amb la pintura.</p> <p>-Dimensions: Comunicativa i motriu.</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Autonomia personal i relacional. (<i>Lògica</i>)</p> <p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. (<i>Medi i Matemàtiques</i>)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. (<i>llenguatge verbal i llenguatge artístic</i>)</p>	

<p>11. REPRESENTACIÓ ESTIL KANDINSKY AMB MATERIAL DE PSICOMOTRICITAT.</p>	<p>Es pot veure com han integrat diversos coneixements amb la representació d'aquests mitjançant material de psicomotricitat.</p> <p>-Dimensions: Social, motriu i cognitiva.</p>	<p><u>Àrea 1: Descoberta d'un mateix i dels altres.</u> -Joc i moviment. -Relacions afectives i comunicatives. -Autonomia personal i relacional. (<i>Lògica</i>)</p> <p><u>Àrea 2: Descoberta de l'entorn.</u> -Experimentació i interpretació. -Raonament i representació. (<i>Medi i Matemàtiques</i>)</p> <p><u>Àrea 3: Comunicació i llenguatges.</u> -Observar, escoltar i experimentar. -Parlar, expressar i comunicar. -Interpretar, representar i crear. (<i>Llenguatge verbal i llenguatge artístic</i>)</p>	
--	--	--	---

*Taula 3 Síntesi dels aprenentatges (elaboració pròpia)

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

DISCUSSIÓ

Actualment, tot i que cada vegada més es promouen noves metodologies enfocades a la globalització de coneixements, encara trobem que les escoles fan separacions per àrees d'aprenentatge. S'ha vist demostrat que els aprenentatges estan relacionats entre si, i, per tant, cal promoure aquest fet oferint a l'alumnat una tipologia d'ensenyament interdisciplinari, per això, tal com diu Bergadà (2016), les escoles necessiten fer un canvi de metodologia i d'organització.

Amb aquest estudi, també hem vist que la interdisciplinarietat és un concepte que pot ser interpretat de diferents maneres, és a dir, permet al docent adaptar aquesta manera de fer a les possibilitats i necessitats de cada grup. (Canals, 2008).

Personalment, i amb relació a la menció que he fet a la universitat, he volgut mostrar com l'art pot ser el motor, el punt de partida, d'un aprenentatge interdisciplinari. Fent visible així la importància d'aquesta disciplina en el món de l'educació i el desenvolupament dels infants, perquè tal com diu Eisner (2004), hi ha una gran part de la població que menysté l'educació artística. D'aquesta manera, doncs, evidenciant els beneficis que té l'art en les diferents dimensions del desenvolupament, acord amb els pensaments de Lowenfeld i Lambert (1980), i mostrant una experiència real del cas que es planteja, pretenc apropar aquesta pràctica a qui pugui interessar-li sabent que realment és d'utilitat i de gran benefici pels infants.

Així doncs, arrel d'aquests dos grans pilars; l'art i la interdisciplinarietat, ha nascut la base d'aquest estudi que considero que ha visualitzat i justificat molt bé el que es pretenia d'un inici, demostrar que l'art és una bona base per a projectes d'aquestes característiques.

CONCLUSIONS

Després d'haver dut a terme una recerca bibliogràfica i haver creat i dut a la pràctica un projecte interdisciplinari basat en l'art, puc concloure que és una metodologia educativa molt enriquidora i útil per a l'educació infantil en concret.

Amb aquesta pràctica s'ha vist que l'art pot ser el motor d'un aprenentatge interdisciplinari, i ha quedat evidenciat amb tots els coneixements que els infants han adquirit al llarg d'aquest procés. Considero que la dificultat que ens trobem amb relació a aquesta pràctica és la falta d'informació i coneixement envers l'educació artística. És probable que si en comptes d'utilitzar l'art com a base del projecte, s'hagués emprat alguna altra disciplina com les llengües o les matemàtiques, tal com diuen Aguirre i Guiráldez (2009), no es dubtaria tant de la seva eficàcia.

Així doncs, i com especifico a la hipòtesi principal plantejada a l'inici del treball, gràcies a la posada en pràctica del projecte i a partir dels resultats observats, s'ha demostrat que els aprenentatges adquirits han sigut significatius. És més, al cap d'unes setmanes d'haver dut a terme la unitat didàctica, els infants la recordaven i en feien esment quan hi trobaven relació amb altres factors que sorgien a l'escola. Aquest fet, també fa que l'objectiu 3 i la seva hipòtesi, que parlen sobre l'impacte dels coneixements que els infants han adquirit, siguin veritat.

Seguint amb els objectius específics de l'estudi, des del meu punt de vista, tots han estat assolits. Pel que fa a l'objectiu 1 i la seva corresponent hipòtesis, considero que he fet una bona tasca per tal de mostrar la importància de l'art, amb les fonamentacions teòriques i amb la pràctica. De fet, la meua mentora de les pràctiques, després d'observar i analitzar la meua proposta, em va comentar que realment l'havia trobat funcional, atractiva per als infants i diferent del que estaven acostumats a fer. És cert, els infants van tenir una resposta molt bona envers la unitat didàctica i amb el que anaven comentant i plasmant en les tasques d'aquest projecte, es veia que estaven integrant coneixements i de disciplines diferents.

Per tant, la segona hipòtesi també va ser complida, aconseguint-ne així el seu propòsit.

Cal dir també, que gràcies a la proposta els infants van treballar, de manera implícita, les diferents dimensions de desenvolupament; social, comunicativa, afectiva, motriu i cognitiva. Tal com es pot veure en el punt 4.2 dels resultats. Així doncs, podem dir que aquesta proposta ofereix un aprenentatge global en tots els nivells.

Per acabar, tot i que amb l'estudi s'ha demostrat que el que jo em plantejava en un inici és cert, que l'art pot ser un molt bon punt de partida per a un ensenyament interdisciplinari, m'agradaria expressar que al llarg de tot el procés, i sobretot en la posada en pràctica, em van sorprendre moltes reaccions dels infants, vaig aprendre molt a mesura que avançava el projecte i tot i que estava segura del fet que aquesta metodologia funcionaria, no va ser fins que vaig acabar que em vaig adonar del gran impacte que té aquesta manera de fer. Penso que serà una pràctica que utilitzaré en la meva tasca com a docent.

6. REFERÈNCIES DOCUMENTALS

Aguirre, I. y Giráldez, A. (2009): "Fundamentos curriculares de la educación artística", en Jiménez, L., Aguirre, I. y Pimentel, L. (coords.): Educación artística, cultura y ciudadanía. Madrid, OEI-Fundación Santillana.

Barandiaran, A., Larrea, I. i Zia, N. (2019). Educar 0-6. L'avaluació en educació infantil. Un canvi de paradigma. *Rosa Sensat, Infància* 227. <https://www.rosasensat.org/revista/infancia-227/educar-0-6-lavaluacio-en-educacio-o-infantil/>

Batlle, R. (2015). *Avaluació dels aprenentatges en els projectes d'aprenentatge servei*. https://aprenentatgeservei.cat/wp-content/uploads/guies/aps_avaluacio_aprenentatge-amb-annex.pdf

Bergadà, N. (2016). Com pots elaborar un bon projecte interdisciplinari: cas pràctic. *Blog personal Nati Bergadà*. <https://natibergada.cat/com-elaborar-un-projecte-interdisciplinari-cas-practic/>

Canals, R. (2008). Un currículum per a l'adquisició de competències. De l'aula al món i del món a l'aula. *Perspectiva Escolar*, 321, 74-85. Consultat el 17 de maig de 2022. <https://www.rosasensat.org/revista/%20noves-perspectives-en-educacio-infantil/>

Departament d'Educació (2008). *Segon cicle de l'educació infantil (3-6): Currículum del segon cicle educació infantil (parvulari). Annex del Decret 181/2008, pel qual s'estableixen l'ordenació dels ensenyament del segon cicle de l'educació infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.

Eisner, E. (2009). *Educar la visió artística*. Barcelona: Paidós Educador.

Eisner, E. (2004). *“El arte y la creación de la mente. El papel de las artes visuales en la transformación de la conciencia”*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica S.A.

Lowenfeld, V. y Lambert, B. (1980). *“Desarrollo de la capacidad creadora”*. Madrid: Editorial Kapelusz.

Quiroga Ramírez, J. (2010). “La transversalidad curricular en los proyectos pedagógicos. El caso de El CED, el Motorista Bogotá”. *Revista Logos, Ciencia & Tecnología*, 2(1), 50-56.

Rollano, D. (2005). *“Educación plástica y artística en educación infantil Desarrollo de la creatividad: Métodos y Estrategias”*. Madrid, España: Ideas propias.

Schirmacher, R. (1993). *Art and Creative Development for Young Children*. (4th ed.). Albany, Delmar.

Servei d'Ordenació Curricular d'Educació Infantil i Primària. (2016). *Currículum i orientacions educació infantil: segon cicle*.
<https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>

7. ANNEXOS

-ANNEX 1: Horari de la implementació de la unitat didàctica.

Horari P5 (Setmana del 21 al 25 de Març)	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
9.00h a 11.00h	<p>9.00 h a 9.30 h Entrada i Bon dia</p> <p>9.30 h a 10.30 h Presentació del pintor Kandinsky i identificació d'aquest. (Presentació mitjançant un video conte i identificació del lloc de naixement i mort de l'artista en el mapa mundi).</p> <p>10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula</p>	<p>9.00 h a 9.30 h Entrada i Bon dia</p> <p>9.30 h a 10.30 h Racons: -Quadre "tou, dur". (A partir d'un quadre de Kandinsky, identificar i contar les figures geomètriques que s'hi troben). -Tablets -Piràmide cercles concèntrics. (Consisteix en un joc d'imitació, mitjançant plantilles han de reproduir la mateixa piràmide a la realitat). -Confeccionar el nom del pintor. (Identificar les lletres que formen el nom del pintor, cercar-les, ordenar-les i enganxar-les. Aquesta activitat servirà per a fer la portada del projecte on guardarem tot el que anem fent).</p> <p>10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula</p>	<p>9.00 h a 10.00 h -Ll. Anglesa</p> <p>10.00 h a 10.30 h -Música</p> <p>10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula</p>	<p>9.00 h a 9.30 h Entrada i Bon dia</p> <p>9.30 h a 10.30 h Els diferents tipus de línies. (Conèixer els diferents tipus de línies i posteriorment, per grups, elaborar-ne amb plastilina).</p> <p>10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula</p>	<p>9.00 h a 9.30 h Entrada i Bon dia</p> <p>9.30 h a 10.30 h Racons: -Quadre "tou, dur". (A partir d'un quadre de Kandinsky, identificar i contar les figures geomètriques que s'hi troben). -Tablets -Piràmide cercles concèntrics. (Consisteix en un joc d'imitació, mitjançant plantilles han de reproduir la mateixa piràmide a la realitat). -Confeccionar el nom del pintor. (Identificar les lletres que formen el nom del pintor, cercar-les, ordenar-les i enganxar-les. Aquesta activitat servirà per a fer la portada del projecte on guardarem tot el que anem fent).</p> <p>10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula</p>
11.00h a 11.30h	P	A	T	I	!
11.30h a 12.30h	<p>11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc</p> <p>11.40 h a 12.30 h ½ grup -C. Fonològica</p> <p>½ grup -Ll. Matemàtic Cossos geomètrics a partir dels paisatges del nostre poble. (Descobrir els diferents cossos geomètrics que podem trobar als paisatges, tant de les obres de paisatges de Kandinsky com imatges del nostre poble).</p>	<p>11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc</p> <p>11.40 h a 12.30 h ½ grup -C. Fonològica</p> <p>½ grup -Ll. Matemàtic Cossos geomètrics a partir dels paisatges del nostre poble. (Descobrir els diferents cossos geomètrics que podem trobar als paisatges, tant de les obres de paisatges de Kandinsky com imatges del nostre poble).</p>	<p>11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc</p> <p>11.40 h a 12.30 h PDI Puzzles Kandinsky</p>	<p>11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc</p> <p>11.40 h a 12.30 h -Ed. Emocional</p>	<p>11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc</p> <p>11.40 h a 12.30h La importància de la música per a Kandinsky+ PDI</p>
12.30h a 15.00h	D	I	N	A	R
15.00h a 16.20h	-Psicomotricitat	15.00 h a 15.10 h Entrada i Bona tarda	15.00 h a 15.10 h Entrada i Bona tarda	15.00 h a 15.10 h Entrada i Bona tarda	15.00 h a 15.10 h Entrada i Bona tarda

		15.10 h a 16.20 h Representació del quadre "Cercles dins del cercle". (Imitació del quadre mitjançant l'estampació i posteriorment l'ús dels regles per a fer les línies).	15.10 h a 16.20 h Iniciais a l'estil Kandinsky. (Confeccionar la mateixa inicial amb diferents formes geomètriques amb la tècnica del collage).	15.10 h a 16.20 h Practicar el traç recte amb pinzells	15.10 h a 16.20 h Pintura abstracta amb música de Wagner. (Presentar al músic i parlar de la relació amb Kandinsky i experimentar l'art abstracte amb música clàssica de fons).
16.20h a 16.30h	Recollir i sortida	Recollir i sortida	Recollir i sortida	Recollir i sortida	Recollir i sortida

Horari P5 (Setmana del 28 de Març a l'1 d'Abril)	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
9.00h a 11.00h	9.00 h a 9.30 h Entrada i Bon dia 9.30 h a 10.30 h Estampació figures geomètriques amb colors fluorescents 10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula	9.00 h a 9.30 h Entrada i Bon dia 9.30 h a 10.30 h Mural resum conjunt 10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula	9.00 h a 10.00 h Ll. Anglesa 10.00 h a 10.30 h Música 10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula	9.00 h a 9.30 h Entrada i Bon dia 9.30 h a 10.30 h Acabar tasques projecte 10.30 h a 11.00 Rentar mans i wc i esmorzar a l'aula	EXCURSIÓ
11.00h a 11.30h	P	A	T	I	!
11.30h a 12.30h	11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc 11.40 h a 12.30 h ½ grup C. Fonològica ½ grup Imants de pedres. (Pintar pedres com els cercles concèntrics i transformar-les en imants).	11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc 11.40 h a 12.30 h ½ grup C. Fonològica ½ grup Imants de pedres. (Pintar pedres com els cercles concèntrics i transformar-les en imants).	11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc 11.40 h a 12.30 h Joc simbòlic	11.30 h a 11.40 h Rentar mans i wc 11.40 h a 12.30 h Ed. Emocional	
12.30h a 15.00h	D	I	N	A	R
15.00h a 16.20h	Psicomotricitat Representació estil Kandinsky amb material de psicomotricitat. (Amb el material que disposem de psicomotricitat, crear representacions de tot el que hem après fins ara de la manera de pintar de Kandinsky).	15.00 h a 15.10 h Entrada i Bona tarda 15.10 h a 16.20 h Exposició quadres llum fluorescent	15.00 h a 15.10 h Entrada i Bona tarda 15.10 h a 16.20 h Dibuix lliure sobre el que hem estat fent de Kandinsky	CONTES ÀVIES MARC	
16.20h a 16.30h	Recollir i sortida	Recollir i sortida	Recollir i sortida	Recollir i sortida	

*Taula d'elaboració pròpia

*** Rutines i hàbits diaris

*** Activitats de la Unitat Didàctica (Kandinsky)

*** Matèries i activitats externes

-ANNEX 2: UNITAT DIDÀCTICA.

UNITAT DIDÀCTICA:		Wassily Kandinsky		
GRUP CLASSE:	DURADA:	PERÍODE:	CURS ESCOLAR:	
P5	2 setmanes (del 21 de Març a l'1 d'Abril del 2022)	Segon trimestre	Curs 2021 – 2022	
JUSTIFICACIÓ PSICOPEDAGÒGICA				
<p>Les arts poden desencadenar molts aprenentatges significatius i de gran importància pel desenvolupament dels infants, i és per aquest motiu que cal potenciar-ne la pràctica i saber com a partir d'aquesta disciplina podem integrar coneixements d'altres per tal d'oferir un estil d'aprenentatge globalitzat i amb sentit.</p> <p>En aquest cas, he escollit un pintor, Kandinsky, que serà l'eix transversal de la proposta i, per tant, totes les activitats giraran al voltant d'aquest, però des de diferents punts de vista i tenint en compte totes les disciplines i continguts que estan regits pel currículum de segon cicle d'educació infantil.</p> <p>En particular, aquesta unitat didàctica estarà guiada per l'adult, en aquest cas, jo com a practicant, però la mentora podrà intervenir si ho considera necessari.</p>				
BREU DESCRIPCIÓ DEL CONTEXT				
<p>L'escola Gaspar de Queralt està situada a la població d'Amer, un poble amb una mica més de 2.000 habitants ubicat entre Girona i Olot. La gran majoria de les famílies de l'escola viuen al poble i gairebé tots són catalanoparlants i pel que fa a l'àmbit social i econòmic, majoritàriament, és mitjà.</p>				

L'escola és força petita i només hi ha una línia per curs. Tot i que s'han intentat fer modificacions encarades a la innovació metodològica, l'escola té un funcionament bastant tradicional. Al ser una escola petita, tant els mestres com alumnes i famílies són molt ben avinguts i es respira un aire de pau i germanor.

OBJECTIUS D'APRENTATGE	CAPACITATS QUE ES DESENVOLUPEN									CRITERIS D'AVUACIÓ
	E1			E2		E3		E4		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Experimentar a partir de les arts, concretament amb el projecte que es proposa de Kandinsky, per aconseguir un aprenentatge global basat en l'ensenyament interdisciplinari.			X		X	X			X	1. Conèixer el pintor Kandinsky i la seva obra.
										2. Identificar les seves obres coneixent-ne les seves característiques.
										3. Relacionar l'obra del pintor amb altres disciplines com matemàtiques, ciències socials, psicomotricitat, música, llengües estrangeres, etc.
										4. Comprendre la relació de la música amb l'art partint de la història del pintor.
										5. Identificar trets distintius del projecte i relacionar-los amb la vida quotidiana.
										6. Mostrar curiositat envers la proposta i qüestionar-se aspectes d'aquesta.

Participar, gradualment, en les activitats proposades a l'aula, intervenir i qüestionar-se les coses per sentir-se part del grup i del projecte.		X	X	X	X		X	X	X	7. Haver participat en l'activitat i mostrar interès.
Identificar i relacionar els aprenentatges fets al llarg de la proposta i entendre que aquests no són independents sinó que tot està relacionat.	X		X	X	X	X			X	8. Identificar l'art en activitats més enfocades a altres disciplines.
										9. Adonar-se dels aprenentatges adquirits al llarg de cada activitat.
										10. Relacionar les diferents activitats que es fan al llarg de la proposta i agrupar coneixements.

ÀREES, SUBÀREES DE CONEIXEMENT I CONTINGUTS D'APRENTATGE

ÀREA 1: Descoberta d'un mateix i dels altres

Subàrea 1.1: Autoconeixement i gestió de les emocions

- Exploració i reconeixement de característiques bàsiques del propi cos: necessitats bàsiques.
- Exploració i reconeixement de les pròpies possibilitats a través del cos: emocionals (interès, curiositat), sensorials i perceptives, afectives i relacionals, expressives (llenguatge oral) i cognoscitives.
- Actitud optimista, esforç i iniciativa per resoldre les activitats proposades amb l'acompanyament de l'adult o dels iguals.
- Confiança i seguretat en els progressos propis. Autoregulació progressiva d'emocions per aconseguir un creixement personal i relacional satisfactori.

Subàrea 1.2: Joc i moviment

- Exploració de moviments en relació amb un mateix, els altres, els objectes i la situació espaciotemporal, tot avançant en les possibilitats expressives del propi cos.
- Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: coordinació visual-motriu.
- Organització progressiva de la lateralitat.
- Experimentació i interpretació de sensacions i significats referits a l'espai: dintre-fora, davant-darrera, segur-perillós, entre altres, i referits al temps: ordre, durada, simultaneïtat, espera.

Subàrea 1.3: Relacions afectives i comunicatives.

- Exploració, acceptació, respecte i valoració positiva de l'habitatge dels altres, sense prejudicis ni estereotips que dificulten la convivència.
- Sentiment de pertànyer al grup i compromís de participar en projectes compartits.
- Disposició a la flexibilització d'actituds personals per trobar punts de coincidència amb els altres i arribar a acords.

Subàrea 1.4: Autonomia personal i relacional.

- Exercitació progressiva d'hàbits que afavoreixin la relació amb els altres: cura, atenció, escolta, diàleg i respecte.
- Iniciativa per fer propostes, comunicar experiències i participar activament en la presa de decisions.
- Desig d'autonomia i iniciativa pròpia.

ÀREA 2: Descoberta de l'entorn

Subàrea 2.1: Exploració de l'entorn.

- Observació i identificació de diferents elements de l'entorn: materials i objectes.
- Observació i identificació de qualitats d'elements de l'entorn.
- Observació i identificació de l'entorn social: l'escola, el carrer, el barri, el poble o la ciutat. Reconeixement de pertinença a la família, a l'escola, al grup classe, i les relacions que s'hi estableixen.
- Observació de la diversitat de costums, maneres d'interpretar la realitat, procedències, llengües familiars, entre un mateix i els companys de classe i acceptació d'aquesta realitat com una manera d'aprendre.
- Respecte pels elements de l'entorn natural i social i participació per actuacions per a la conservació del medi.

Subàrea 2.2: Experimentació i interpretació.

- Observació i reconeixement de semblances i diferències en organismes, objectes materials: grandària i mida.
- Curiositat i iniciativa per la descoberta, per fer-se preguntes.
- Verbalització dels processos i dels resultats, evocant l'experiència realitzada i valorant les aportacions dels altres.

Subàrea 2.3: Raonament i representació.

- Reconeixement i representació de nombres en situacions diverses, adonant-se que són presents en situacions quotidianes i per a què es fan servir: quantitat, identificació, ordre i situació.

- Situació dels objectes en l'espai, reconeixent la posició que ocupen, i orientació en espais habituals de l'habitatge, fent ús de la memòria espacial.
- Elaboració i interpretació de representacions gràfiques senzilles sobre dades de la vida quotidiana (l'habitatge).

ÀREA 3: Comunicació i llenguatges

Subàrea 3.1: Observar, escoltar i experimentar.

- Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació.
- Escolta i comprensió de narracions, contes, cançons, endevinalles, com a font de plaer i d'aprenentatge.
- Escola activa de creacions musicals per a la discriminació, identificació i captació de les qualitats dels sons.

Subàrea 3.2: Parlar, expressar i comunicar

- Ús i valoració progressiva de la llengua oral per expressar i comunicar idees, com a forma d'aclarir, organitzar i accedir al propi pensament, per regular la pròpia conducta i la dels altres.
- Gust per participar en les converses amb l'ús progressiu de les normes que regeixen els intercanvis lingüístics: torns de parla i atenció.
- Participació en converses, tot compartint les descobertes i hipòtesis, aprenent a contrastar i a incorporar les aportacions dels altres.
- Ús de la llengua per mostrar acords i desacords i resoldre conflictes de manera apropiada i assertiva.

Subàrea 3.3: Interpretar, representar i crear.

- Ús dels llenguatges verbal, musical, plàstic, matemàtic, audiovisual i corporal com a objectes de diversió, de creació i d'aprenentatge a través de jocs lingüístics i expressius.
- Ús d'estratègies per aproximar-se a la lectura, com són ara: identificació de paraules significatives i usuals, reconeixement de lletres, ús de les il·lustracions i imatges que acompanyen els textos.
- Interpretació de cançons i danses tradicionals catalanes i d'arreu del món.
- Ús de procediments, com ara preguntar, predir, planificar, raonar.
- Valoració i respecte per les produccions orals, gràfiques i escrites pròpies i dels companys i companyes.

DESCRIPCIÓ D'ACTIVITATS	MATERIALS I RECURSOS	DURADA	ORGANITZACIÓ SOCIAL	ACTIVITATS
-------------------------	----------------------	--------	---------------------	------------

					AVALUACIÓ
	<p>1. PRESENTACIÓ DEL PINTOR KANDINSKY I IDENTIFICACIÓ D'AQUEST. Presentació mitjançant un vídeo conte i identificació del lloc de naixement i mort de l'artista en el mapa mundi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Video conte de presentació. - Pissarra digital i projector. - Fitxa del mapa mundi. - Estoig i colors. 	2 hora	Grup gran	1, 3, 5, 6, 8, 9
	<p>2. COSSOS GEOMÈTRICS A PARTIR DE PAISATGES. Descobrir els diferents cossos geomètrics que podem trobar als paisatges, tant de les obres de paisatges de Kandinsky com imatges del nostre poble.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Presentació amb imatges dels quadres de paisatges de Kandinsky. - Presentació amb imatges de paisatges del nostre poble. - Pissarra digital i projector. - Targetes amb imatges de diferents cossos geomètrics. 	45 minuts	Grup petit	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10
	<p>3. QUADRE "TOU I DUR" A partir d'un quadre de Kandinsky, identificar i contar les figures geomètriques que s'hi troben.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fitxa amb la imatge del quadre de Kandinsky. - Llapis, goma i colors. 	30 min	Grup petit (racó)	1, 3, 6, 7, 8, 9, 10
	<p>4. PIRÀMIDE CERCLES CONCÈNTRICS. Consisteix en un joc d'imitació, mitjançant plantilles han de reproduir la mateixa piràmide a la realitat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gots de plàstic amb les imatges dels diferents cercles que apareixen a l'obra de "cercles concèntrics" de Kandinsky. 	30 hora	Grup petit (racó)	1, 6, 7, 8

		- Plantilles amb les piràmides ja fetes.			
	<p>5. CONFECCIONAR EL NOM DEL PINTOR.</p> <p>Identificar les lletres que formen el nom del pintor, cercar-les, ordenar-les i enganxar-les. Aquesta activitat servirà per a fer la portada del projecte on guardarem tot el que anem fent.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lletres diverses retallades individualment. - Safata per a ficar totes les lletres barrejades. - Cartolina D4 negra. - Cola. 	30 min	Grup petit (racó)	3, 6, 7, 8, 10
	<p>6. REPRESENTACIÓ DEL QUADRE "CERCLES DINS DEL CERCLE".</p> <p>Imitació del quadre mitjançant l'estampació i posteriorment l'ús dels regles per a fer les línies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cartolina blanca quadrada amb el cercle central imprès. - Pintura de colors. - Elements rodons de diferents tamanyes (taps de suro, tamps d'ampolla, gots grans, etc.). - Retolador negre - Regles 	1 hora (un dia) 30 min (un altre)	Grup gran	1, 2, 6, 7, 10
	<p>7. INICIALS A L'ESTIL KANDINSKY.</p> <p>Confeccionar la mateixa inicial amb diferents formes geomètriques amb la tècnica del collage.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Papers de colors. - Retalls de diferents formes geomètriques. - Cartolina D4 blanca. - Tisores. - Cola. 	1 hora	Grup gran	3, 5, 6, 7, 8, 10

	<p>8. ELS DIFERENTS TIPUS DE LÍNIES. Conèixer els diferents tipus de línies i posteriorment, per grups, elaborar-ne amb plastilina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Presentació amb els diferents tipus de línies. - Pissarra digital i projector. - Plastilina. 	1 hora	Gran grup	3, 5, 6, 7, 8, 9, 10
	<p>9. PINTURA ABSTRACTA AMB MÚSICA DE WAGNER. Presentar al músic i parlar de la relació amb Kandinsky i experimentar l'art abstracte amb música clàssica de fons.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Presentació Wagner. - Pissarra digital i projector. - Música de Wagner. - Cartolina D3 blanca. - Manleys. 	1 hora i 15 minuts	Gran grup	3, 4, 6, 7, 8, 10
	<p>10. IMANT DE PEDRES. Pintar pedres com els cercles concèntrics i transformar-les en imants.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pedres de riu. - Pintures de colors. - Imants. 	45 minuts	Grup petit	2, 5, 6, 7
	<p>11. REPRESENTACIÓ ESTIL KANDINSKY AMB MATERIAL DE PSICOMOTRICITAT. Amb el material que disposem de psicomotricitat, crear representacions de tot el que hem après fins ara de la manera de pintar de Kandinsky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pavelló. - Material de psicomotricitat (cordes, pilotes, cercols, piquetes, mocadors, etc.). 	1 hora	Grup gran	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10
METODOLOGIA			ATENCIÓ A LA DIVERSITAT		
L'escola Gaspar de Queralt utilitza una metodologia bastant tradicional, però busca que l'alumnat sigui el protagonista del seu aprenentatge i que la			El centre compta amb unes mesures i uns suports universals per atendre a la diversitat, però en el cas de l'aula on s'ha dut a terme		

<p>mestra sigui la que acompanya als infants en aquest procés i ofereix diferents propostes i reptes vetllant pel desenvolupament d'aquests.</p> <p>Aquesta unitat didàctica ha seguit la mateixa metodologia que s'usa a l'escola i s'ha tingut en compte la manera de fer, els mètodes, teories i concepcions que se segueixen a escala general a l'escola per tal de no desentonar i adaptar-se a la realitat que s'hi viu.</p>	<p>aquesta unitat didàctica no hi ha cap infant amb NESE i, per tant, no s'ha hagut de fer cap adaptació extraordinària.</p> <p>De totes maneres, totes les propostes poden ser ajustades i modificades si es considera oportú per tal que l'aprenentatge arribi de manera igualitària a tots els infants. És a dir, si es considera, es poden fer grups més petits o adaptacions. Endemés, els dimecres, dijous i divendres, al matí comptem amb el suport d'una altra mestra.</p>
<p>PROCEDIMENTS I INSTRUMENTS D'AVUACIÓ</p>	<p>ÚS DE LES TAC</p>
<p>El primer que es farà serà compartir els objectius amb l'alumnat perquè sàpiguen què s'espera de les activitats i, endemés, perquè facin una autoregulació d'aquests objectius. Al finalitzar cada activitat, es farà una petita tancada on es preguntarà als infants què han après, si els hi ha agradat o no, què és el que més els hi ha agradat... Si és possible, també es farà un tancament de manera general l'últim dia d'implementació de la unitat didàctica, preguntant què han après durant tots aquests dies.</p> <p>Al llarg de la implementació, es farà una avaluació mitjançant l'observació dels aspectes que es consideren més importants i sobretot de la participació i implicació dels infants envers el projecte.</p>	<p>L'ús de les TAC estan presents en aquesta unitat didàctica sobretot per a l'explicació de informacions concretes com la presentació inicial del pintor protagonista, presentació de les seves obres, el coneixement dels tipus de línies, presentació del músic Wagner, etc.</p> <p>A més, també hi ha activitats extra que consisteixen en fer puzzles de les obres de Kandinsky mitjançant la PDI.</p>

-ANNEX 3: Enllaç al vídeo-conte de presentació Kandinsky.

https://www.youtube.com/watch?v=zjpXpDPHXFs&ab_channel=MariaMat%C3%A9sAnton

-ANNEX 4: Presentació activitat 2. COSSOS GEOMÈTRICS A PARTIR DE PAISATGES.

-ANNEX 5: Presentació activitat 8. Els diferents tipus de línies.

